

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Doc. JUDr. Ľ. H.**, bytom B. v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. M. F., advokátom v B. proti žalovanému **P., a.s. N., o ochranu osobnosti**, ktorá s viedla na Okresnom súde Bratislava III. sp.zn. 15C 36/2002, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. mája 2008 sp. zn 6Co139/2006 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. mája 2008 sp. zn. 6Co139/2008 vo výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený a žaloba zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III. rozsudkom z 5. mája 2004 č. k. 15C 36/2002-113 v spojení s opravným uznesením z 2 septembra 2005 č.k. 15C 36/2002-229 uložil žalovanému povinnosť do 15 dní od právoplatnosti rozsudku uverejniť v denníku S. na tej istej strane, rovnakým písmom, ako boli údaje, ku ktorým sa ospravedlnenie vzťahuje, ospravedlnenie tohto znenia: „D. dňa 16. 3. 2002 uverejnil na strane 6 článok autora R. K..s nadpisom „Ú.“, v ktorom okrem iného uviedol: „Napokon verejne (v médiách) svoju spoluúčasť na spomínaných trestných činoch priznali aj J. S., aj obaja bývalí ministri vnútra H. a K.. O tom, že únoscovia K. ml. a G. K., ktorý zmaril referendum v roku 1997, by mali byť potrestaní, sa nedá pochybovať, bránia však tomu M. amnestie (tiež nepriame priznanie spoluviny), ktoré sa stali vhodnou únikovou cestou pre viacero sudcov.“ Uvedené údaje týkajúce sa Doc. JUDr. Ľ. H.. sú nepravdivé. P. a. s., vydavateľ D. sa doc. JUDr. Ľ.H. za uverejnenie nepravdivých údajov ospravedľuje.“ Ďalej súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 500 000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, v časti náhrady nemajetkovej ujmy 4 500 000 Sk žalobu zamietol a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi k rukám advokáta JUDr. M. F. trovy konania 525 510 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Súd prvého stupňa vychádzal zo zistenia, že denník S. dňa 16. 3. 2002 uverejnil článok autora M. K.s titulkom „Ú. " Žalobca bol v tomto článku označený ako osoba, ktorá sa dopustila trestnej činnosti v súvislosti s únosom M. K.a ml., na ktorý sa vzťahujú M. amnestie. Tieto amnestie sú však dôvodom, pre ktorý nikdy nebude prebiehať trestné konanie voči konkrétnej fyzickej osobe a žalobca preto nemohol prejavíť vôľu priznať svoju spoluúčasť na trestnej činnosti v súvislosti s únosom M. K. ml. mal za to, že tvrdenia v predmetnom článku o spoluúčasti žalobcu na trestných činoch sú nepravdivé a predstavujú neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu. Vzhľadom na to súd prvého stupňa uložil žalovanému povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi v zmysle § 13 ods. 1 Obč. zák. Vyslovil, že morálna satisfakcia podľa tohto ustanovenia nie je postačujúca vzhľadom na to, že v dôsledku predmetného zásahu do osobnosti žalobcu bola v značnej miere znížená jeho dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti, a preto uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 500 000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Obč. zák. a vo zvyšku (keďže žalobca sa domáhal zaplata náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5 000 000 Sk) žalobu zamietol. Pri určení výšky tejto náhrady súd prvého stupňa prihliadol najmä na to, že k zásahu do práva žalobcu na ochranu osobnosti došlo v periodiku s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorého čitateľská obľúbenosť je verejne známa a často prezentovaná, s ohľadom na dlhodobosť znevažujúceho pôsobenia zásahu vo verejnosti, s ohľadom na vplyv zásahu na profesijný i súkromný život žalobcu..

Na odvolanie žalovaného proti výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené a rozhodnuté o trovách konania Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. mája 2008 sp. zn. 6Co 139/2006 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi, potvrdil. V časti, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 500 000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. Zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že k neoprávnenému zásahu do práva žalobcu na ochranu osobnosti, a to do jeho práva na česť a dôstojnosť došlo konštatovaním v predmetnom článku, že žalobca verejne (v médiách) priznal svoju spoluúčasť na trestnom čine údajného zavraždenia M. K. ml. do cudziny. Za správne preto považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa, keď priznal žalobcovi morálnu satisfakciu vo forme ospravedlnenia. Na rozdiel od súdu prvého stupňa odvolací súd žalobcovi nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu, že mu na ňu nevznikol nárok. Uviedol, že žalobca v televíznom vystúpení nepoprel autenticitu svojho

telefonického rozhovoru s riaditeľom SIS I. L. a z obsahu tohto rozhovoru je zrejmé, že mienil zasahovať do vyšetrovania údajného zavlčenia M. K. ml. do cudziny, i keď dnes sa už nedá zistiť, či tak skutočne urobil. Obsah uvedeného telefonického rozhovoru a tiež jeho forma prinajmenšom spochybnili, či mal žalobca ako minister vnútra naozajstný záujem na vyšetrovaní údajného zavlčenia M. K. ml. do cudziny.

Proti tomuto rozsudku v časti, v ktorej bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený podal dovolanie žalobca. Žiadal v tejto časti rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal, že odvolací súd pri rozhodovaní o nepriznaní nemajetkovej ujmy a zamietnutí žaloby vychádzal zo skutkových zistení, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Ide o predovšetkým zistenie odvolacieho súdu, že rozhovor, ktorý sa mal uskutočniť medzi riaditeľom SIS I. L. a žalobcom je autentický. Odvolací súd mal podľa odôvodnenia rozsudku tieto zistenia preukázané z prepisu telefonického rozhovoru, zverejneného v Rádiu T. 13.5.1996 a prepisu vystúpenie žalobcu v spravodajskej relácii S. 13.5.1996. Poukázal na to, že otázku autenticity sa nepodarilo vyriešiť v trestnom konaní, v ktorom boli nahrávky skúmané Kriminallisticko - expertíznym ústavom PZ Bratislava, z ktorého dôkazu súd prvého stupňa vychádzal. Odvolací súd však dôkaz uvedeným spisom ako písomným dôkazom nevykonal, preto tento dôkaz nemohol hodnotiť inak ako súd prvého stupňa. Namietal tiež nesprávne právne posúdenie veci.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné (§238 ods.1 O.s.p.), preskúmal rozsudok v rozsahu ako bol dovolaním dotknutý (zmeňujúci výrok a výrok o náhrade trov konania), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolateľ nenamieta, že v konaní došlo k niektorej z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. (t.j. že a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát). Vada takejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo. Dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. preto nie je daný.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj keď nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia. O takúto vadu ide tiež v prípade nesprávneho postupu súdu vedúceho k vydaniu nepreskúmateľného rozhodnutia. Pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa, preto jeho rozhodnutie musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. V súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. musí odvolací súd podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

Rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti týmto požiadavkám nevyhovuje. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia podrobne uviedol, že akých skutkových a právnych dôvodov považoval nárok žalobcu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za dôvodný do výšky 500 000,- Sk (široká publicita periodika s celoštátnou pôsobnosťou, trvanie znevažujúceho pôsobenia zásahu , negatívna reakcia širokej verejnosti žalovanému vzhľadom k obsahu článku a osobitne vzhľadom k profesijnému postaveniu žalobcu ako advokáta, negatívna reakcia v osobnom živote žalobcu).

Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že nárok žalobcu na túto formu

zadost'učinenia mu nevznikol a zamietol ho len s poukazom na to, že nepoprel autenticitu svojho telefonického rozhovoru s riaditeľom SIS I. L.. Z napadnutého rozsudku však nie je možné zistiť, z čoho odvolací súd uvedené skutočnosti vyvodil, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil a prečo dospel k záveru o primeranosti právneho prostriedku ochrany jeho práv len vo forme priznanie ospravedlnenia.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol konkrétne okolnosti spochybňujúce právne úvahy súdu prvého stupňa o ním priznanom nároku. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolací súd sa zodpovedajúcim spôsobom nevyporiadal s právnym záverom súdu prvého stupňa, z ktorého tento súd vychádzal pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pre absenciu dôvodov preto odôvodnenie jeho rozsudku v dovolaní napadnutom výroku nemožno považovať za zodpovedajúce zákonu.

Okrem už vyššie uvedenej nepreskúmateľnosti trpí rozsudok odvolacieho súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo aj ďalšou inou vadou. Ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu, aby na základe doplneného dokazovania dospel k vlastnému skutkovému stavu, prípadne aj odlišnému, od skutkového zistenia súdu prvého stupňa. Ak sa ale odvolací súd chce odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa, na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, musí dokazovanie sám zopakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Pokiaľ tak nepostupuje, zaťažuje konanie tzv. inou procesnou vadou.

Súd prvého stupňa mal výsledkami ním vykonaného dokazovania (výsluchmi účastníkov a svedkov, listinnými dôkazmi) skutkovo preukázané, že vážnosť žalobcu v spoločnosti bola znížená v značnej miere, preto zadost'učinenie v podobe ospravedlnenia nie je postačujúce. Súd prvého stupňa zohľadnil predovšetkým širokú publicitu periodika s celoštátnou pôsobnosťou, trvanie znevažujúceho pôsobenia zásahu, negatívnu reakciu širokej verejnosti voči žalovanému vzhľadom k obsahu článku a osobitne vzhľadom k profesijnému postaveniu žalobcu ako advokáta, negatívnu reakciu v osobnom živote žalobcu). Naproti tomu výslovne autenticitu telefonického rozhovoru nepovažoval za právne významnú, pretože nebola preukázaná a to ani v trestnom konaní, a preto nemožno vyvodiť, že žalobca ako minister vnútra zasahoval do vyšetrovania únosu M. K. ml., resp. maril toto vyšetrovanie.

Odvolací súd na rozdiel od toho dospel k záveru, že predmetným zásahom do osobnosti nebola v značnej miere znížená jeho dôstojnosť ani vážnosť. Tento záver vyvodil iba z skutočnosti, že žalobca nepoprel autenticitu svojho telefonického rozhovoru s vtedajším riaditeľom SIS, ktorého obsah spochybnil jeho ozajstný záujem na vyšetrowaní údajného zavraždenia M. K. ml. do cudziny.

Zo zápisnice z pojednávani pred odvolacím súdom z 28. februára 2008, 22.mája 2008 vyplýva, že odvolací súd vypočul iba svedka K.– autora difamujúceho článku, prečítal difamujúci článok a záznam z televízneho vystúpenia žalobcu čl.26.. Podanie správy predsedom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva odvolaciemu súdu z § 215 O.s.p. nie je zopakovaním dokazovania (§ 122 a nasl. O.s.p.); zopakovaním dokazovania nie je ani vyjadrenie účastníkov konania, resp., ich právnych zástupcov k veci na odvolacom pojednávani. Odvolací súd napriek tomu, že na autenticite článku založil svoje zamietajúce rozhodnutie, nevykonal oboznámenie sa s obsahom trestného spisu (OU PZ Bratislava II ČVS: VP471/10-02-04/1996CE ako dôkaz listinou a vo vzájomnej súvislosti s týmto dôkazom potom vyhodnotil celé dokazovanie ako celok .

Keďže si odvolací súd v prejednáwanej veci nežadovážil rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu v súčasnom štádiu konania neprislúcha oprávnenie posudzovať správnosť týchto záverov odvolacieho súdu.

Na základe toho dospel dovolací súd k záveru, že konanie, v ktorom bol tento rozsudok vydaný, je postihnuté tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

S prihliadnutím na dôvod, pre ktorý dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu, nezaoberal sa opodstatnenosťou dovolacej námietky žalobcu, že ním napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je vyriešiť otázku, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny predpis a či ho aj

správne interpretoval. V danom prípade však toto posúdenie nebolo možné.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. júna 2010

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Hrčková Marta